

Plan mot kränkande behandling

Enhetens namn Lanternans förskola

Ansvarig rektor: Marie Silfvernagel

Giltighetstid: 2024-01-01 - 2024-12-31

1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn och elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en plan mot kränkande behandling är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande årsplan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

2. Vision och arbetssätt

Förskolans helhetssyn

Lanternans pedagogiska ställningstagande lyder:

Vi arbetar för en hållbar SAMTID.

Genom Lärande för Hållbar Utveckling skapar vi

Berättelser som binder samman.

Vi skapar förutsättningar för barnen att få bli kompetenta.

Genom lek och undervisning lär vi tillsammans i inbjudande och inspirerande lärmiljöer såväl ute som inne. Vårt fokus ligger på språk, kommunikation och goda relationer.

Dagligt och kontinuerligt värdegrundsarbete.

För att skapa trivsel och trygghet tänker vi att god samverkan med vårdnadshavare är viktig och att vårdnadshavarna är väl introducerade i förskolans arbetssätt. Dagligen strävar vi efter att ha god kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Utifrån vårt ställningstagande bygger vi våra kort- och långsiktiga mål samt lägger riktning för vår utbildning och undervisning.

Vi ser att barnen är trygga och trivs på vår förskola när:

- det fungerar bra vid lämning och hämtning.
 - barnet uttrycker eller visar med sitt kroppsspråk att de vill vara på förskolan.
 - barnen vill vara med i de aktiviteter som verksamheten erbjuder och att barnet vistas i förskolans alla rum och miljöer, ensam eller tillsammans med andra.
 - vi ser att barnen ingår i gemenskap med andra barn, vissa med flera andra med färre men tillgodosett utifrån barnets eget behov.
-

- att barnet visar sina känslor.
- att barnet kan ta emot tröst utifrån sitt behov.

Återkommande insatser av förebyggande och främjande karaktär

Regelbundet på årsbasis arbetar vi med kartläggning och problematisering av värdegrundsfrågor. Varje år i början av november ägnar vi en utvecklingsdag till dessa frågor utifrån olika perspektiv, då skriver varje arbetslag också en utvecklingsplan kopplat till värdegrundsarbetet som sedan processas under läsåret.

I år låg fokus på att bredda kunskapen kring kränkningar i förskolan inklusive en kartläggning av lärmiljöer inom- och utomhus där eventuella kränkningar riskerar att uppstå.

3. Kartläggning av risker

Resultat och slutsatser av kartläggningen. Nuläge.

Under november 2023 arbetade pedagogerna tillsammans med en representant från vårt barnhälsosteam med ämnet kränkningar i förskolan. Bland yngre barn är det i och med ålder och mognad ofta inte fråga om kränkningar i ordets rätta betydelse. Det är först i fem- kanske sexårsåldern som barn uppnått den mognadsgraden att det kan förekomma kränkningar.

Redan i tidiga åldrar kan man dock aktivt arbeta med värdegrundsfrågor på olika sätt. Att arbeta med värdegrundsfrågor utifrån ett socialt hållbart perspektiv är någonting som förekommer på alla avdelningar oavsett barnens ålder. Hela kapitel 1 i läroplanen Lpfö-18 handlar om förskolans värdegrund och uppdrag, någonting som genomsyrar all verksamhet året om.

I början november 2023 gjorde vi en kartläggning över platser i förskolans lärmiljöer där det skulle kunna finnas risker för bråk, osämja och kränkningar.

Riskområden i lärmiljöerna inom- och utomhus

Risk/riskområde LÄRMILJÖER November 2023	Underlag som identifierat risk	Antagande om orsak
Inomhus: Varje rum där det finns en vrå att gömma sig i eller bakom är en potentiell risk. Visst lek- och lärmaterial kan ha en högre status och kan därigenom orsaka risker	Pedagogernas egna iakttagelser samt barnens berättelser. Observationer utförda av pedagoger.	När barn lämnas utan uppsyn från vuxen är risken större att bråk, osämja och kränkningar uppstår.
Utomhus: De platser där det finns en vrå att gömma sig i eller bakom exempelvis i båten, bland buskarna och lekstugan är en potentiell risk.	Pedagogernas egna iakttagelser samt barnens berättelser. Observationer utförda av pedagoger.	När barn lämnas utan uppsyn från vuxen är risken större att bråk, osämja och kränkningar uppstår.

Vissa platser kan ha en högre status och kan därigenom orsaka risker, ex högst upp i klätterställningen eller i fören på båten.		
---	--	--

Risker kopplade till diskrimineringsgrunden ålder

Förutom kartläggning av lärmiljöerna förde vi också diskussioner om diskrimineringsgrunden ålder. Här lyfte vi upp och resonerade om olika situationer där barn och vuxna använder just ålder på ett nedsättande och icke önskvärt sätt.

Risk/riskområde ÅLDER November 2023	Underlag som identifierat risk	Antagande om orsak
Språkbruk, barn kallar yngre kamrater för små (lill-Pelle)	Ålder är centralt för många barn, att fylla år är stort och viktigt och just ålder har vi identifierat som en orsak till att osämja kan uppstå.	När barn lämnas utan uppsyn från vuxen är risken större att bråk, osämja och kränkningar uppstår.
Barn får inte vara med i leken på grund av ålder.	Både barn och vuxna sätter ibland epitetet "liten" eller "stor" på varandra och på ting i vår omgivning. Detta behöver vi vara medvetna om och noga analysera så att språkbruket inte blir slentrianmässigt och på så sätt tillåter nedsättande uttryck.	Språkbruk är ibland slentrianmässigt, man tänker sig inte för utan säger som man alltid har sagt.
Barn vill inte samarbeta med en som är yngre/äldre	Vi ser att det ofta förekommer att barn refererar till varandra som stor eller liten. Ofta med epitetet "lill" följt av tilltalsnamn om det finns två med samma förnamn.	

4. Utvärdering av genomförda insatser

Planerad insats Utförs under läsåret 2023/2024	Resultat av insatsen Redovisas våren 2024	Utvärdering av insatsen Redovisas våren 2024
Vi vuxna behöver hålla koll på de ställen i våra lärmiljöer som är dolda, vi behöver vara nära barnen, vara uppmärksamma och lyhörda för att lyckas fånga upp och förhindra bråk, osämja och kränkningar		
Vi behöver bryta eventuella språkliga mönster och visa på andra sätt att uttrycka sig.	Arbetet med diskrimineringsgrunden ålder påbörjades redan under 2022. Vi kan se att genom att pedagogerna	Barn gör inte som vi säger att de ska göra de gör som vi gör.

	medvetet väljer andra uttryck än stor och liten så har barnen anmanat samma uttrycksformer.	När pedagogerna gör medvetna aktiva förändringar i sitt språkbruk gör det skillnad
Arbete med kamratskap, kompisregler och social hållbarhet genomsyrar den dagliga verksamheten. Vi behöver hela tiden visa på och föra resonemang om allas lika värde, vikten av att vi har varandra att vi är starka tillsammans och fiffiga kompisar	Arbete med kompisregler har pågått på förskolan i många år. När barnen görs delaktiga i det arbetet på olika sätt ger det alltid bäst resultat.	

5. Handlingsplan: mål och åtgärder

Mål med åtgärden	Konkreta åtgärder	Effekter som vi vill uppnå med åtgärden	Hur uppföljningen ska ske Ansvarig för åtgärden • Datum när åtgärderna ska vara genomförda
Vi strävar mot en vardag där pedagoger och barn tillsammans undersöker och omprövar normer som påverkar oss.	Vi har ett långsiktigt arbete kring normkritik kopplat till förskolans värdegrundsuppdrag. Vi har lagt in värdegrundsarbetet i ett årshjul. Vi har lagt in värdegrundsfrågorna i vår reflektionsmall Vi arbetar aktivt med barns delaktighet och inflytande	Barnen ska lämna förskolan med känslan av att ha handlingskompetens. Vetskapen om att vi behöver varandra, att olikheter är bra men också med känslan av att varje individ är viktig och värdefull.	Uppföljning av värdegrundsarbetet sker via ett årshjul som beskrivs mer detaljerat nedan under punkten delaktighet och förankring. Sep/Nov: Kartläggning Nov till Maj: Löpande Insatser och utvärderingar i arbetslagen Maj: Analys och utvärdering i arbetslaget
Målet är att alla barn och vuxna ska bli bemötta och bemöta andra på ett respektfullt sätt.	Vi lyfter frågor som direkt kan kopplas till barnens vardag och på så sätt kan vårt arbete med normkritiskt förhållningssätt göra skillnad.		Juni: Sammanställning av analyser och utvärderingar av arbetslagsledare och rektor. Beslut om kommande kartläggning. Sep/Nov: Ny kartläggning

6. Delaktighet

Barnen är delaktiga i värdegrundsarbetet i den dagliga vardagen. Ett av våra fokusområden är “goda relationer” och vi arbetar målinriktat med LHU Lärande för Hållbar Framtid där social hållbarhet är ett av perspektiven.

Dagligen samtalar vi om hur vi är med, mot och för varandra, Hur vill barnen att det ska vara på förskolan? Hur gör man när man blir arg eller ledsen? Hur kan vi vara varandras fiffiga kompisar? Hur pratar vi med och om varandra? Vilka får och får inte vara med? Hur tröstar man någon som blivit ledsen eller sårad?

Att öka barnens delaktighet och inflytande är ett av förskolans huvudmål under året. Resultatet av detta syns i de pedagogiska dokumentationerna och reflektionerna som utförs tillsammans med barnen.

Vi försöker vidga perspektivet och erbjuda litteratur av olika slag, på olika språk och med olika normer presenterade. Vi vill att barnen ska beredas en chans att känna igen sig själva och identifiera sig i de bilder och böcker som förskolan använder i undervisning och utbildning men även ge möjlighet att se hur världen utanför förskolan, Alnö, Sundsvall och Sverige kan se ut.

Pedagogernas delaktighet handlar om att på årsbasis via ett årshjul arbeta med kartläggning och problematisering av värdegrundsfrågor. Varje år i början av november ägnar vi en hel utvecklingsdag till dessa frågor utifrån olika perspektiv. Varje arbetslag skriver då en utvecklingsplan kopplat till värdegrundsarbetet som sedan processas under hela läsåret. Insatserna som planerats och utförts i enlighet med handlingsplanen analyseras och utvärderas av arbetslaget i maj. Därefter gör arbetslagsledare och rektor en gemensam analys och sammanställning som sedan ligger till grund för nästkommande års kartläggning.

Vårdnadshavare har inte varit delaktiga i utformningen av planen.

7. Förankring

Barnen förankras i värdegrundsarbetet dagligen via små och stora händelser och de berättelser vi skapar tillsammans.

Personalen förankras i värdegrundsarbetet via vår reflektionsmall. Handlingsplanen mot kränkande behandling är ett levande dokument knutet till vår veckovisa reflektionsmall där pedagogerna regelbundet både dokumenterar sina insatser samt utvärderar och analyserar dessa.

Vårdnadshavare förankras i arbetet med planen genom den dagliga kontakten, via utvecklingssamtal och föräldramöte.

8. Rutiner för akuta situationer

Rutiner när barn kränker barn:

1. Den/de som upptäcker eller får vetskap om händelsen meddelar övriga i arbetslaget.
2. Arbetslaget kontaktar rektor.
3. Föräldrar/vårdnadshavare kontaktas.
4. Skyndsam anmälan till Stella-systemet. Utöver anmälningsskyldigheten inträder också utrednings- och åtgärdsskyldighet.
5. En utredning utifrån händelsen påbörjas, där även förskolans atmosfär ingår i kartläggningen.
6. I vissa situationer kan BES, barnhälsoteamet behöva kopplas in.
7. Upprätta tid för uppföljning och utvärdering.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar barn:

1. Rektor utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets vårdnadshavare.
 2. Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.
-

Bilaga: definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

- Kön

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet, det vill säga tillhörande kvinnligt eller manligt kön. Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

- Könsoverskridande identitet eller uttryck

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

- Etnisk tillhörighet

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Skolan/förskolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

- Religion eller annan trosuppfattning

Skolan/förskolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddhism, ateism eller agnosticism.

- Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller begåvningsmässiga och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel- och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. *Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.*

- Sexuell läggning

Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

- Ålder

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom att likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekats tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet *sexuella trakasserier* innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Anm.: Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan till exempel ske genom skolans regler, undervisning och läroböcker.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/förskolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

- Mobbning

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

- Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

- Främlingsfientlighet

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

- Homofobi

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.

